

Φιλοπεριβαλλοντικές πρακτικές για την αντιμετώπιση του δάκου της ελιάς στην Κρήτη

ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΕΛΜΕΠΑ, ΙΤΕ, ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

■ Της ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ ΚΟΥΝΤΟΥΝΙΩΤΗ

Σε μια κρίσιμη περίοδο βρίσκεται η ελαιοκομία της Κρήτης, καθώς οι παραγωγοί - με τη συνδρομή και της πολιτείας - καλούνται να προετοιμάσουν και να προστατεύσουν τα ελαιόδεντρα τους από τον κυριότερο εχθρό της ελιάς, τον δάκο.

Στο επίκεντρο είναι η λεγόμενη «θεμελιωτική γενιά» του δάκου, δηλαδή η πρώτη γενιά του εντόμου που εγκαθίσταται και αναπαράγεται στους ελαιώνες και η οποία αναμένεται να διαμορφώσει τις συνθήκες της νέας καλλιεργητικής περιόδου.

Σε αυτό το πλαίσιο το **Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο (ΕΛΜΕΠΑ)**, το **Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)**, ο **ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ** και η **Περιφέρεια Κρήτης** συνεργάζονται στενά, σχεδιάζοντας και υλοποιώντας δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης της υφιστάμενης πρακτικής, αλλά και νέες τεχνολογίες, όπως περιέγραψε στα «ΡΝ» ο αναπληρωτής καθηγητής Εντομολογίας και Φαρμακολογίας τμήματος Γεωπονίας ΕΛΜΕΠΑ - πρόεδρος του τμήματος **Μανώλης Ροδιτάκης**. Την τρέχουσα περίοδο παραμένουν μικροί πληθυσμοί δάκου σε ελιές που δεν μαζεύτηκαν, καθώς και σε μορφή νύμφης στο έδαφος. Παρόλα αυτά οι συνθήκες δεν είναι ευνοϊκές για μαζική ανάπτυξη του εντόμου.

«**Τώρα οι πληθυσμοί δάκου που υπάρχουν είναι σε ελιές που έχουν παραμείνει πάνω στα δέντρα, σε αυτές που δεν ραβδίστηκαν, που δεν πήγαν να τις μαζέψουν. Επίσης υπάρχει αρκετός πληθυσμός του δάκου στο έδαφος που διαχειμάζει και βγαίνει ανά μικρά χρονικά διαστήματα. Αυτοί οι δάκοι δεν έχουν που να πάνε, εκτός από τις παλιές περσινές ελιές, οι οποίες μπορούν να δεχτούν έναν μικρό πληθυσμό**», επεσήμανε ο κ. Ροδιτάκης, ενώ συμπλήρωσε ότι αυτοί οι πληθυσμοί δεν μπορούν να αναπτυχθούν σε μεγάλο βαθμό, καθώς δεν υπάρχει το υπόστρωμα να μεγαλώσουν. «**Υπάρχουν δάκοι που πετάνε, χωρίς να υπάρχει**

αντικείμενο, δεν μπορούν να μεγαλώσουν κάπου».

Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που καθορίζουν την πληθυσμιακή πυκνότητα του δάκου αυτήν την περίοδο, η διαχείριση της οποίας είναι καθοριστική για τη «θεμελιωτική γενιά» που αναμένεται να εμφανιστεί τον Ιούνιο, όπως τόνισε ο κ. Ροδιτάκης: «**Η πληθυσμιακή πυκνότητα που υπάρχει αυτήν τη στιγμή είναι πολύ σημαντική, διότι θα καθορίσει τη λεγόμενη «θεμελιωτική γενιά», η οποία θα ξεκινήσει για πρώτη φορά προσβολές τον Ιούλιο. Αυτό είναι ένα κρίσιμο σημείο για την επόμενη σεζόν. Οι πληθυσμοί του δάκου στη θεμελιωτική γενιά είναι πολύ σημαντικό να περιοριστούν από ενέργειες των παραγωγών, όπως να βάλουν παγίδες πολύ νωρίς, είτε να κάνουν δολωματικούς ψεκασμούς πολύ νωρίς, έτσι ώστε να περιορίσει πιθανώς και την εξαρση του πληθυσμού προς τις επόμενες περιόδους που θα έχει τροφή, μέχρι και τον Σεπτέμβριο - Οκτώβριο που γίνεται η ελαιοσυλλογή. Οπότε αυτά είναι που ισχύουν αυτήν τη στιγμή που επηρεάζονται πολύ από το παρελθόν και επηρεάζουν και το μέλλον**».

Θερμοκρασίες, προσβολές της προηγούμενης χρονιάς και επεμβάσεις των παραγωγών επηρεάζουν την παρουσία του δάκου

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την παρουσία του δάκου είναι πολλοί, από τις καιρικές συνθήκες και την περσινή διαχείριση των ελαιόδεντρων, μέχρι

τη χρήση παγίδων και την προστασία των φυτικών του εχθρών, όπως τόνισε ο καθηγητής.

Οι ακραίες θερμοκρασίες, πολύ χαμηλές ή πολύ υψηλές δεν ευνοούν την αναπαραγωγή του δάκου, όπως συνέβη την περσινή χρονιά με τις πολύ υψηλές θερμοκρασίες σε συνδυασμό με ξηρασία, με αποτέλεσμα οι πληθυσμοί του δάκου να είναι μειωμένοι.

«**Άλλοι παράγοντες εκτός από τη θερμοκρασία είναι η παρουσία υποστρώματος, δηλαδή πόση μεγάλη παραγωγή έχουμε. Εάν έχουμε κάνει επεμβάσεις που να έχουν περιορίσει τους φυτικούς του εχθρούς, δηλαδή πόσο ανταγωνισμό έχει, καθώς και εξαρτάται από τι επεμβάσεις έχει κάνει ο ίδιος ο παραγωγός που μπορεί να δυσκολέψουν τον δάκο να αναπαραχθεί. Οπότε ο πληθυσμός του δάκου επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες οι οποίοι έχουν να κάνουν με αυτά τα σημεία**».

Εφαρμοσμένες πειραματικές εργασίες σε καλλιέργειες - Συνεργασία ακαδημαϊκών ιδρυμάτων του νησιού με την Περιφέρεια Κρήτης

Στην εφαρμογή πειραματικών εργασιών θα προχωρήσουν το επόμενο διάστημα το τμήμα Γεωπονίας ΕΛΜΕΠΑ, το Ινστιτούτο Μοριακής Βιολογίας του ΙΤΕ και Ινστιτούτο Ελιάς του ΕΛΓΟ Δήμητρα σε συνεργασία με την Περιφέρεια Κρήτης, σε μια προσπάθεια συνδυασμού των υφιστάμενων πρακτικών για την αντιμετώπιση του δάκου της ελιάς με νέες τεχνολογίες,

δημιουργώντας ένα σύμπλεγμα πιο φιλικό προς το περιβάλλον, αλλά και προς τον άνθρωπο.

«**Επιδιώκουμε να μπορέσουμε τα επόμενα χρόνια να εφαρμόσουμε σύγχρονες και φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές οι οποίες θα στοχεύουν ακριβώς και στην πρόληψη, αλλά και στην ορθολογική διαχείριση του εχθρού στο μετέπειτα διάστημα. Είμαστε σε ένα κομβικό σημείο και σε αυτό το επίπεδο και με την αρωγή της Περιφέρειας Κρήτης προσπαθούμε να το πάμε στο επόμενο βήμα, που είναι η αντιμετώπιση του εχθρού με όσο το δυνατόν πιο ήπια μέσα. Η πρόθεσή μας είναι να είναι ένα σύμπλεγμα τακτικών, που σημαίνει ότι θα παίρνουμε καλές πρακτικές από τις υφιστάμενες και νέες σύγχρονες τεχνικές οι οποίες θα δοκιμαστούν στην πράξη έτσι ώστε αυτό το δίδυμο, παλιές καλές πρακτικές και νέες πρακτικές να μας δώσει ένα πολύ καλό αποτέλεσμα για τον κρητικό παραγωγό, δηλαδή να υπάρχει σταθερότητα και ποιότητα στην παραγωγή και στην απουσία ή την μειωμένη προσβολών από τον δάκο**», ανέφερε ο καθηγητής.

Σημαντικό στοιχείο επίσης μέσα από αυτήν τη συνεργασία είναι, όπως υπογράμμισε ο κ. Ροδιτάκης, η εφαρμογή όσο το δυνατόν πιο ήπιων λύσεων που να προστατεύσουν και τη βιοποικιλότητα των καλλιεργειών που λειτουργεί ως σταθεροποιητικός παράγοντας.

«**Επιδιώκουμε να βρούμε λύσεις όσο το δυνατόν πιο ήπιες και να βοηθήσουμε και τη φύση, γιατί η φύση κρύβει συμμάχους, πολλά παρασιτοειδή, τα οποία θα θέλαμε να τα διατηρήσουμε και να τα ενισχύσουμε και να είναι και αυτοί σύμμαχοί μας σε αυτήν την προσπάθεια, καθώς η εκτεταμένη χρήση χημικών, ορισμένες φορές, μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τη βιοποικιλότητα. Εμείς θα προσπαθήσουμε με τον καλύτερο τρόπο που μπορούμε να την προστατεύσουμε και να την έχουμε μαζί μας σαν σταθεροποιητικό παράγοντα**».

Η λύση των δολωματικών σταθμών με τη μέθοδο της παγίδευσης

Η παλιά μέθοδος αντιμετώπισης

του δάκου με την παγίδευση είναι αποτελεσματική όταν εφαρμόζεται μαζικά και έγκαιρα, επεσήμανε ο κ. Ροδιτάκης, όμως από μόνη της αυτή η λύση δεν αρκεί ειδικά όταν πρόκειται για περιπτώσεις υψηλής προσβολής: «**Οι παγίδες αναρτώνται στα δέντρα και μάλιστα όσο νωρίτερα τόσο το καλύτερο, για να μαζέψουν τον πληθυσμό σε συγκεκριμένα σημεία με κάποιο δόλωμα**».

Όπως περιέγραψε ο καθηγητής, υπάρχουν δύο τύποι παγίδευσης του δάκου, είτε σε κουτί, είτε σε φάκελο όπου πατάνε οι δάκοι και πεθαίνουν χωρίς την εφαρμογή εντομοκτόνου στα ίδια τα ελαιόδεντρα.

«**Οι παγίδες είναι δολωματικοί σταθμοί που πάνε εκεί τα έντομα και πεθαίνουν. Η μαζική παγίδευση του δάκου είναι μια πολύ καλή πρακτική και παλιά με δολωματικές παγίδες, η οποία εφαρμόζεται σε διαφορετικές εντάσεις και έκταση. Βέβαια, όταν δεν υπάρχει οριζόντια εφαρμογή αυτής της μεθοδολογίας δημιουργούνται κάποιες εστίες αυξημένων πληθυσμών του δάκου**».

Ως πρόβλημα στη μέθοδο της μεθόδου της παγίδευσης αναδεικνύεται ο τρόπος εφαρμογής του. Όπως επεσήμανε ο κ. Ροδιτάκης για την αποτελεσματικότητα αυτού του μέτρου απαιτείται να εφαρμόζεται οριζόντια σε όλη την καλλιέργεια.

«**Το πρόβλημα που έχει η μέθοδος με τις παγίδες είναι ότι πρέπει να εφαρμόζεται σε πολύ μεγάλη έκταση και ένταση για να μπορεί να είναι αποτελεσματική. Όταν είναι ήπιες οι προσβολές είναι μια αποδεκτή μέθοδος ή και ικανή να προστατεύσει τις καλλιέργειες. Όταν υπάρχει μεγάλος πληθυσμός του δάκου, τότε αυτή η μέθοδος δεν επαρκεί και συνήθως χρειάζεται να εφαρμοζονται και άλλα συμπληρωματικά μέτρα**».

Όπως επεσήμανε ο καθηγητής είναι σημαντικό οι παραγωγοί να εφαρμόζουν τις δικές τους παγίδες ώστε να καταμετρούν τον πληθυσμό στην καλλιέργειά τους, όπως επίσης να κάνουν τακτικά **δειγματοληψίες** στους καρπούς των ελαιόδεντρων για να έχουν εικόνα της πραγματικής προσβολής της παραγωγής τους από τον δάκο.